

AEQUITAS

INTERNETOVÝ ČTVRTLETNÍK NEJVYŠŠÍHO SOUDU

NOVINKY

NOVÝM MÍSTOPŘEDSEDOU NEJVYŠŠÍHO SOUDU BUDE AŽ DO ÚNORA 2031 JUDR. PETR ŠUK

ROZHOVORY

JIŘÍ MALENOVSKÝ

„České vrcholné soudy by se měly snažit ve svých rozhodnutích český stát i společnost odpovídajícím způsobem kultivovat.“

MARTINA VRŠANSKÁ

„Když soudíte náhradu škody, většinou je za tím zajímavý příběh, z podstaty věci bohužel zpravidla ne moc veselý.“

MAREK CIGÁNEK

„Za chyby, i neúmyslné, se zkrátka platí dnes více, než v minulosti.“

PAVEL GÖTH

„Soudce z nižšího stupně má pořád tendenci uchopovat přidělený spis z hlediska celkového hodnocení v něm obsažených důkazů, což se od nás u Nejvyššího soudu rozhodně neočekává.“

ÚVODNÍ SLOVO

předsedy Nejvyššího soudu

Už to trvá déle než rok. Koronavirová pandemie. Byl jsem zpočátku optimistou a vůbec si nepřipouštěl, že by nás snad měly obavy z nemoci Covid-19 omezit a přibrzdit ve všech našich aktivitách a činnostech déle než na týdny, maximálně na pár měsíců. Máme ale za sebou už rok. Záměrně se bráním říkat první rok. To by vyznívalo, že mě už ovládl pesimismus a počítám, že to celé ještě další roky potrvá. Opak je pravdou, stále věřím, že brzy bude už vše nepříjemné za námi a budeme už žít „dobu pocovidovou“.

Dvanáct měsíců je dlouhá doba. Je to období, za které se obvykle už rekapituluje. Jednotlivé události už nehodnotíme jako výjimečné, stávají se z nich trendové záležitosti, které je třeba systematicky a systémově řešit, na delší čas se jim přizpůsobit. Opakovaně musím vyzdvihnout práci kolegů na soudech prvních stupňů a kolegů u odvolacích soudů, kterým pandemie vzhledem k nutnosti nařizovat veřejná soudní jednání každodenně podstatně komplikuje jejich práci. S největší pravděpodobností jsme právě proto loni u Nejvyššího soudu zaznamenali na obou kolegiích méně podaných dovolání. Na nižších stupních se nepodařilo tolik věcí pravomocně rozhodnout.

Jsme asi jediným soudem v republice, kterému tak pandemie pomohla ještě více zkrátit průměrné délky soudních řízení. To trestní trvá u Nejvyššího soudu v průměru 44 dnů, civilní 185 dnů. Samozřejmě, prvotním předpokladem k tak dobrému výsledku je přístup jednotlivých soudců, jejich asistentů i dalšího soudního aparátu, k práci v nových podmínkách. Nikdo z nich nepolevil ani v režimu home office. Mám z toho radost, jsem proto na své spolupracovníky pyšný.

Nejde však jen o rychlost rozhodování. Jistě jsme neslevili také v kvalitě a s potěšením sleduji, že Nejvyšší soud v souvislosti s dopady pandemie plní i svoji zákonnou roli při sjednocování judikatury. Velký senát trestního kolegia se v nejkratší možné době vypořádal se zásadní právní otázkou týkající se drobných krádeží v době pandemie, kdy je společnost oslabena a pachatel, který toho zneužije, musí počítat s vyšším trestem. Na druhou stranu, toto jeho zneužití pandemie musí soudy řádně prokázat a nelze každému bez dalšího uvážení uložit vyšší trest jen proto, že se skutek odehrál v době, kdy je ohroženo zdraví a životy občanů v důsledku pandemie. Přiznám se, když jsem nastupoval loni v květnu do funkce, předpokládal jsem takto rychlé sjednocující rozhodnutí ze strany Nejvyššího soudu ve spojitosti s pandemií spíše u civilních věcí v otázkách žalob na náhradu

škod v důsledku přijatých omezujících opatření, než v trestních řízeních. Nicméně, událo se to naopak.

Velký senát k mé velké radosti ukázal, že Nejvyšší soud nelpí na formalismu, není přehnaně pozitivistický, jeho soudci rozhodují podle skutečného dění ve společnosti a především nezapomínají ani na selský rozum. Cení si toho o to více, že litera zákona v našem případě připouští zcela jistě menší míru volnosti, než v případě rozhodování soudců soudu ústavního.

Jak jsem konstatoval v úvodu, byl jsem a stále budu optimistou. Uplynulý rok mě přesvědčil o tom, že i v těžké době má Nejvyšší soud potenciál posouvat se dále, zlepšovat naše soudnictví. Věřím, že to půjde o to lépe, když se jmenováním místopředsedy Nejvyššího soudu Petra Šuka definitivně stabilizovalo celé vedení soudu. Úspěšně, i díky kvalitě nově natrvalo přeložených soudců, procházíme postupně také generační obměnou. Tyto naše nové soudce teď podrobněji představujeme i čtenářům čtvrtletníku AEQUITAS.

Váš Petr Angyalossy

MÍSTOPŘEDSEDOU NEJVYŠŠÍHO SOUDU JMENOVAL 17. ÚNORA 2021 PREZIDENT REPUBLIKY MILOŠ ZEMAN JUDR. PETRA ŠUKA

Prezident Miloš Zeman jmenoval 17. února na Pražském hradě do funkce místopředsedy Nejvyššího soudu JUDr. Petra Šuka, dosavadního předsedu senátu občanskoprávního a obchodního kolegia, na funkční období 10 let.

Jmenování je výhradní pravomocí prezidenta republiky, je vázán pouze tím, že nový místopředseda musí vzejít z řad stávajících soudců Nejvyššího soudu. Jméno Petra Šuka jako vhodného kandidáta přitom Miloši Zemanovi už na podzim loňského roku navrhl i sám předseda Nejvyššího soudu Petr Angyalossy. Uvádí v té souvislosti, že s Petrem Šukem mají oba velmi podobné představy o tom, kam by měl Nejvyšší soud v nejbližších letech směřovat. Samotné jmenování pak komentoval slovy: „Petr Šuk má spoustu zajímavých vizí a já jsem se už v minulosti přesvědčil, že je bude schopen aktivně naplňovat. Panu prezidentovi jsem poděkoval za to, že akceptoval můj doporučující návrh, ujistil jsem ho, že tímto má Nejvyšší soud v čele spolupracující tandem, který může obecnou justici v mnohém posunout dále. Budeme usilovat o moderní justici, nejen spravedlivou, ale i rychlou, oba jsme příznivci její nutné maximální elektronizace nebo například lepší komunikace a spolupráce napříč všemi patry soudní soustavy. Zaujaly mě i náměty, s nimiž Petr Šuk přichází ve snaze zpřehlednit judikaturu a tím i předvídatelnost soudních rozhodnutí.“

Místopředseda nejvyššího soudu Petr Šuk je díky svým aktivitám, přednáškové a publikační činnosti, jedním z nejznámějších soudců Nejvyššího soudu. Je všeobecně uznávaným odborníkem na právo obchodních korporací, dalších právnických osob a svěřenských fondů. Je členem evidenčního senátu občanskoprávního a obchodního kolegia (jemuž v letech 2017 až 2021 předsedal) a členem velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia. Jako soudce začínal u Okresního soudu v Liberci v roce 2000, soudcem Nejvyššího soudu je od roku 2008. Hovoří plynule anglicky (zkouška CAE, jazyková úroveň C1), na základní úrovni ovládá ruštinu. Je např. členem Evropské soudní sítě pro občanské a obchodní věci, jako člen ad hoc legislativních komisí při Ministerstvu spravedlnosti se podílí na tvorbě právních předpisů z oblasti práva obchodních korporací a ostatních právnických osob a z oblasti civilního procesního práva.

K otázkám výše zmiňovaných vizí a priorit Petr Šuk uvádí: „Nejvyšší soud jako vrcholný orgán justice je velmi konzervativní složkou veřejné moci. A je to tak dobře. Proto určitě nechceme s panem předsedou implementovat změny, které by vedly k nějaké revoluci, ale spíše rozumné evoluci. V té souvislosti chystám jistou revizi rozvrhu práce civilního kolegia, který je už poněkud zastaralý. Společně s předsedou kolegia a civilními soudci tedy budeme hledat možné změny a úpravy tak, aby rozdělení agend a vůbec činnost kolegia více reflektovaly současné civilní právo. Do budoucna považuji za neudržitelné stávající nastavení některých parametrů dovolacího řízení, jež z Nejvyššího soudu dělá doslova továrnu na rozsudky, abych si vypůjčil trefný obrat předsedy Nejvyššího správního soudu Michala Mazance. Množství projednávaných věcí do určité míry brání Nejvyššímu soudu efektivně plnit svoje hlavní poslání, sjednocovat judikaturu a výklad právních předpisů.“

Petr Šuk je rovněž připraven se z pozice místopředsedy Nejvyššího soudu zapojit do řešení řady otázek dotýkajících se celé justice. Proto by rád i nadále spolupracoval s Ministerstvem spravedlnosti na legislativních procesech. Jako člen ad hoc legislativních komisí při Ministerstvu spravedlnosti se podílí na tvorbě právních předpisů z oblasti práva obchodních korporací a ostatních právnických osob a z oblasti civilního procesního práva, chystá se ještě zintenzivnit spolupráci s vrchními a krajskými soudy, apod.

JUDr. Petr Šuk

JUDr. Petr Šuk je členem Evropské soudní sítě pro občanské a obchodní věci a Vnitřní soudní sítě pro občanské a obchodní věci, lektorem Justiční Akademie a externím pedagogem Justiční akademie Slovenské republiky. Spolupracuje s Českou advokátní komorou a s Notářskou komorou České republiky jako odborný lektor; podílí se na vzdělávání advokátů a advokátních koncipientů a na vzdělávání notářů, notářských koncipientů a notářských kandidátů. Externě spolupracuje na vybraných vzdělávacích aktivitách s Právnickou fakultou University Karlovy v Praze i s Právnickou fakultou Masarykovy university v Brně. Je členem oborové rady studijního programu „obchodní právo“ Právnické fakulty Masarykovy university v Brně. Přednáší mezinárodní právo soukromé a právo obchodních korporací pro řadu institucí v České republice i v zahraničí. Je zkušebním komisařem Ministerstva spravedlnosti pro justiční zkoušky a zkušebním komisařem České advokátní komory pro advokátní zkoušky.

ROZHOVOR JIŘÍ MALENOVSKÝ

„České vrcholné soudy by se měly snažit ve svých rozhodnutích český stát i společnost odpovídajícím způsobem kultivovat“

Profesor Jiří Malenovský

Když jsem byl osloven s nabídkou redakce časopisu *Soudce* vést rozhovor s Jiřím Malenovským po ukončení jeho slovné soudcovské kariéry u Soudního dvora Evropské unie, neskrýval jsem nadšení plynoucí z možnosti položit panu profesorovi další dotazy týkající se jeho soudcovské, akademické i diplomatické kariéry.

Protože se velmi skromně, nikoli však pravidelně, podílím také na vydávání internetového časopisu Nejvyššího soudu *Aequitas*, který má zcela odlišné poslání, formát i cílovou skupinu čtenářů, byl jsem neméně potěšen afirmativní zprávou Jiřího Malenovského stran možnosti krátkého rozhovoru vedeného spíše v lehčím publicistickém hávu.

Pane profesore, děkuji, že jste si udělal čas.

Z Vašeho dlouholetého působení u Ústavního soudu ČSFR a Ústavního soudu ČR znáte justiční prostředí u českých soudů a máte bezprostřední a dlouhodobou zkušenost z prostředí Soudního dvora EU. Pokud byste měl najít zásadní rozdíly ve způsobu práce soudců a soudního personálu, vidíte nějaké?

Mohu srovnat jen s Ústavním soudem. Situaci na ostatních českých soudech příliš neznám. Obecně řečeno, do evropské

justice proudí mnohem více peněz. To dovoluje investovat nejen do kabinetů členů, tj. soudců a generálních advokátů Soudního dvora, ale i do jeho soudní kanceláře. Ta je početná a její právníci jsou dobře honorováni. Poskytuje členům rozsáhlé a kvalitní odborné služby. Velmi užitečný pro členy je i početný kabinet předsedy Soudu. Soudcům i generálním advokátům se tak pracuje mnohem komfortněji. Každý člen Soudu má čtyři referendáře a dvě asistentky, jejichž servis výrazně napomáhá tomu, aby se mohl soustředit jen na rozhodování.

Pracovním jazykem Soudu je francouzština a ne všichni členové ji dostatečně ovládají. Porady v senátech se proto uskutečňují primárně formou vzájemně vyměňovaných písemných nót, na nichž se zákonitě významně podílejí i jazykově skvěle vybavení referendáři. Soudce si musí ve svém kabinetu získat a udržet nespornou autoritu, což je nutným předpokladem k tomu, aby nóty, které od něj odcházejí, vyjadřovaly jen jeho odborné názory. Závěrečná etapa porady probíhá ústně, jen za přítomnosti zasedajících soudců. Ve finální fázi se proto aktivní a kvalitní znalost francouzštiny obzvlášť cení.

Ještě bych doplnil, že Soudní dvůr tradičně propůjčuje značnou neformální autoritu voleným předsedům senátů, kteří ji široce

využívají k moderování diskuse v senátu a k dosahování výsledného kompromisu. Jde o složitou operaci, již vzhledem k tomu, že jinak smýšlející soudci nedisponují právem na odlišné stanovisko.

Také justice se potýká s důsledky koronavirové pandemie. Jaká opatření přijal Soudní dvůr zjara loňského roku, když pandemie naplno propukla v Evropě? Jaký to ovlivnilo pracovní režim ve Vašem kabinetu?

Je třeba říct, že při zvládnutí epidemické situace zasahují současně Unie (zejména Komise) a Lucembursko coby stát sídla. Nemám dojem, že by tato duplicita byla na újmu efektivitě protiepidemických opatření.

Od března 2020 Soud funguje s malou přetržkou v režimu „télétravail“ čili „home office“. Veškerá součinnost probíhá elektronicky, telefonicky nebo cestou videokonferencí. Členové Soudu nejsou povinni docházet na Soud a sdělují svůj názor na dálku způsobem, který jim dovoluje vést interaktivní diskusi s ostatními. Uvědomme si, že svým pokročilým věkem patří do nejohroženější skupiny společnosti. Několik členů skutečně Covidem-19 onemocnělo. Pokud jde o očkování, nepoživají žádné „funkční“ přednosti a jejich přístup k vakcině určuje strategie očkování prosazovaná lucemburskou vládou.

Od roku 2007 jste několikrát přednášel o různých aspektech unijního a mezinárodního práva u Nejvyššího soudu. Jak hodnotíte průsak unijního práva a judikatury Soudního dvora do rozhodovací praxe českých soudů?

Jsem profesorem mezinárodního práva. Český právní řád, ani judikaturu českých soudů systematicky nesleduji. Nedávno jsem psal úvod k jednomu z komentářů k českému autorskému zákonu. Dospěl jsem při té příležitosti k závěru, že v oblasti autorského práva jsou unijní právo i judikatura Soudního dvora v českých podmínkách adekvátně brány na zřetel. V jiných oblastech tomu může být ale samozřejmě jinak. Kupříkladu, co se týče strategie a praxe vlády při potírání epidemické situace, nevšiml jsem si, že by v odborné diskusi o nich byly argumenty z unijního práva vůbec vzneseny, což je na pováženou. Mám ostatně pochybnosti o souladu některých jejích aspektů s unijními právními standardy. Kriticky v tomto smyslu jsem se nedávno v Právním rádci vyjádřil k vládní očkovací strategii. Zdá se mi nekoherentní a málo zohledňující rizika pro životy lidí. Desítky tisíc obětí jsou výmluvným důkazem.

V připravovaném vydání dubnového čísla časopisu Soudce jste mě upřímně rozesmál pikantním zážitkem z Vaší kariéry

Jiří Malenovský a členové jeho kabinetu, s nimiž spolupracoval u Soudního dvora EU.

V prosinci roku 2020 navštívil Jiří Malenovský v doprovodu soudkyně Tribunálu Soudního dvora EU Petry Škvařilové-Pezl předsedu Nejvyššího soudu Petra Angyalossyho, na fotografii je i autor článku, ředitel kanceláře předsedy Nejvyššího soudu Aleš Pavel.

velvyslance při Radě Evropy ve Štrasburku. Můžete ho prosím k úsměvu čtenářů Aequitas a svolením redakce časopisu Soudce zmínit?

Určitě. Hned můj velvyslanecký „křest ohněm“ stál za to. Na konci června 1993 dorazila do Štrasburku česká delegace v čele v ministrem J. Zieleniecem a předsedou Poslanecké sněmovny M. Uhdem u příležitosti vstupu České republiky do Rady Evropy. Měla při slavnostním aktu předat generální tajemnici organizace C. Lalumière listinu o přístupu ČR ke Statutu Rady Evropy. Špatně jsem se dohodl s ředitelem příslušného odboru MZV J. Michovským, který listinu s prezidentskou pečeti dovezl z Prahy. Nechal ji u mne na úřadu, kdežto já jsem se mylně domníval, že ji s sebou vzal do Rady Evropy k obřadnému předání. Pravý stav věcí jsme oba zjistili pět minut před obřadem, tedy pozdě. Dohodl jsem bleskově s vedoucím sekretariátu C. Lalumière, že mu listinu dopravím až další den, a on generální tajemnici upozornil, aby ji při ceremoniálu nehledala. Akt odevzdání svrchované listiny se tedy ve skutečnosti odehrál bez ní. Ministr ode mne dostal prázdnou složku, což záhy zjistil a položil mi při projevu C. Lalumière polohlasem ledově otázku, co to znamená. Podlamovala se mi kolena. Poněkud fabulativně jsem mu vysvětlil, že jde

o obvyklý postup a že generální tajemnice o tom ví. „Předání“ úspěšně proběhlo a po něm jsme se s delegací přemístili na terasu k přípitku. Dosud mi zní v uších sarkastický výrok J. Zieleniece, jímž shrnul surrealistickou situaci a s nímž se obrátil na M. Uhdého: „Pane předsedo, právě jsme vstoupili do Rady Evropy. Po česku. Bez listiny o přístupu. S prázdnou složkou.“ Už jen dodávám, že naše vzájemné vztahy zůstaly výborné.

Za jak dlouho byste řekl, že jste si zvykl v Lucemburku? Je to město úředníků a bankéřů. Dá se tam během náročných pracovních dní nějak relaxovat nebo jste si odpočinek užíval tady na Moravě?

Lucembursko je malé a Lucemburk ještě menší. Přiznám se, že jsem s lucemburským prostředím příliš nesrostl. Všechny prázdniny i „bílé týdny“ jsem trávil v Brně, případně u moře. Volných víkendů jsem se snažil využít k literární reflexi teoretických otázek unijního a mezinárodního práva. V Brně by pro takovou činnost určitě byl menší prostor. Publikoval jsem desítky českých i cizojazyčných studií, především ve francouzštině, na kterou jsem se soustředil, a to i na úkor jiných praktických jazyků, v čele s angličtinou. Za největší řeholi považuji sepsání francouzsky psané monografie o nezávislosti mezinárodních soudců, kterou vydala v r. 2011

Jiří Malenovský doprovázel při návštěvě Nejvyššího soudu v roce 2010 tehdejšího předsedu Soudního dvora EU Vassilliose Skourise.

Akademie mezinárodního práva v Haagu. Tato instituce existuje už celé století a v přednáškách z mezinárodního práva veřejného, zpracovaných monograficky v její sbírce, přede mnou figuroval jediný československý autor, J. Žourek. Byla to tedy pro mne velká čest, nicméně na knize jsem prakticky nechal svůj víkendový čas v průběhu šesti let....

Když jsem byl v roce 2012 na stáži u generální advokátky Eleanory Sharpstonové, všimnul jsem si velkorysých možností, které Soudní dvůr poskytoval zaměstnancům stran sportovního a kulturního využití a mimopracovních aktivit. Eleanor Sharpstonová chodívala do tělocvičny trénovat judo. Měl jste prostor něčeho z toho využít?

Mohu potvrdit. Soudcovské práci dominují hlava a hýždě potřebné k sezení. V prvních letech jsem dostal lekci, kam takový životní režim zdravotně vede. Míval jsem ústřely zad. Později jsem proto začal využívat prostornou tělocvičnu Soudu a snažil jsem tam trefovat basketbalový koš. K tomu každou neděli plavání v městském bazénu. A bylo po problémech. Momentálně, v covidové době, trnu, aby se situace neopakovala.

Soudní dvůr míval vynikající kantýnu. Chutnalo Vám tam? Mají vůbec Lucemburčané nějaké tradiční jídlo? Jak byste vyhodnotil stravovací možnosti, které soud nabízel?

I já jsem dlouho viděl kantýnu jako Vy. Po mnohaletém každodenním stravování jsem ale nabyl dojmu, že jídla i jejich příprava v podmínkách mnoha set strážníků jsou příliš „průmyslová“. Jejich pravidelná konzumace mi udělala v trávicí soustavě své, a tak poslední dva roky jsem od „závodního stravování“ úplně upustil. Nyní, po návratu do Brna, denně oceňuji klady domácí kuchyně i stravy.

Chtěl byste popřát něco Nejvyššímu soudu, případně dalším vysokým českým soudům?

Mám odlišnou životní zkušenost než drtivá většina českých soudců. Strávil jsem v zahraničí hodně přes dvacet let. Vidím proto český stát i českou společnost s větším odstupem. A ten mi napovídá, že stát i společnost dosud mají zřetelné civilizační problémy, a to nejen ve srovnání se západním i jižním sousedem České republiky. Přeji českým vrcholným soudům, aby promítaly tento problém do svých úvah a snažily se ve svých rozhodnutích stát i společnost odpovídajícím způsobem kultivovat. Je málo jiných profesí, jejichž příslušníci k tomu mají srovnatelnou možnost.

Ptal se Aleš Pavel

ROZHOVOR

MARTINA VRŠANSKÁ

„Když soudíte náhradu škody, většinou je za tím zajímavý příběh, z podstaty věci bohužel zpravidla ne moc veselý“

JUDr. Martina Vršanská

JUDr. Martina Vršanská

- Vystudovala Právnickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze.
- Od roku 1987 působila jako justiční čekatelka Krajského soudu v Hradci Králové.
- V roce 1995 byla přidělena k výkonu funkce soudce k Okresnímu soudu v Pardubicích.
- V roce 2002 byla dočasně přidělena ke Krajskému soudu v Hradci Králové a od roku 2003 působila na Krajském soudu v Hradci Králové – pobočce v Pardubicích.
- Ke dni 1. 1. 2021 byla natrvalo přeložena k Nejvyššímu soudu jako soudkyně občanskoprávního a obchodního kolegia

Když jste dostala původní nabídku k absolvování stáže a následně po stáži i nabídku, abyste nastoupila k Nejvyššímu soudu natrvalo, bylo o čem přemýšlet?

Byla jsem překvapená, že jsem zhruba před rokem a půl dostala nabídku stáže u Nejvyššího soudu. Nikdy jsem nepomyslela na to, že bych u Nejvyššího soudu absolvovala stáž a už vůbec, že bych tu pracovala. Byl to doslova šok, proto i dnes vím docela přesně, a nikdy nezapomenu, co jsem v tu chvíli dělala, když mi předseda senátu doktor Petr Vojtek, kterého tím pověřilo vedení soudu, telefonoval.

Prozradíte, co jste mála právě na práci?

Plela jsem zahradu. Bylo to někdy o víkend, odpoledne. Chvíli jsem o tom přemýšlela, protože nejprve se dostavily pocity, že to nemůžu v žádném případě zvládnout, co bych tak asi dělala na Nejvyšším soudě? Ale na druhou stranu to byla tehdy „jen“ stáž, takže proč ji nezkusit? Řídícího předsedu senátu Petra

Vojtka i kolegy Hanu Tichou a Roberta Waltra jsem znala, věděla jsem, že budu s mimořádně příjemnými lidmi. A tak jsem nabídku na stáž ráda přijala.

Daleko těžší bylo pak rozhodování, jestli nastoupit do Brna natrvalo. Na druhou stranu, jestli tu zůstanu, se řešilo v podstatě po roce, přesněji po tři čtvrtě roce, kdy jsem na stáži působila. Za tu dobu jsem si už zvykla na styl práce, který Nejvyšší soud vyžaduje, z mnoha nových kolegů se stali přímo přátelé. Víím o sobě, jak si těžko zvykám na změny, a tady se paradoxně najednou začal jevit jako další významná změna návrat do Pardubic. Představa zahodit nabízenou příležitost, vracet se znovu do starých kolejí druhostupňového rozhodování, i když jsem to v Pardubicích měla moc ráda, mě už nelákala tolik.

Jak velkou roli hrálo v tom rozhodování dojíždění, respektive změna klasického rodinného života v rodinu na dálku? Bylo to jednodušší proto, že Vaši dva synové jsou už dospělí?

Děti jsou sice dospělé, ale na druhou stranu mi poněkud zestárlí rodiče, takže i na ně jsem musela při svých úvahách myslet. Vedle

předpokládaného nepohodlí a praktických potíží spojených s dojížděním do Brna jsem musela zvažovat i to, jak zajistím pomoc rodičům, bude-li třeba. Také jsme si museli s manželem ujasnit, jestli pro náš společný život bude moje nové pracovní uspořádání přijatelné.

Své současné kolegy jste znala už také díky několika společným přednáškám a seminářům, kde jste spolu s nimi vystupovala. Jak jste se dostala k přednáškám po jejich boku?

To vyplynulo ze spolupráce na vytváření metodiky k odškodňování nemajetkové újmy na zdraví. Když zmiňovaný přední odborník v této soudní specializaci Petr Vojtek a další široký kolektiv spolupracovníků, lékařů, odborných lékařských společností, ústavů, medicínských sdružení, rehabilitačních ústavů, pojišťoven a dalších společně začali někdy v roce 2012 zvažovat vytvoření něčeho, co by se dalo použít jako pomůcka při stanovování srovnatelných náhrad za újmu označovanou jako bolestné a také újmu způsobenou ztížením společenského uplatnění, ocitla jsem se také u toho. Petr Vojtek se rozhodl zapojit také soudce

odvolacích soudů, kteří se zabývali náhradou škody na zdraví nebo je tato problematika zajímala. Někteří z nich se postupem času přestali připravovat metodiky účastnit, někdo vydržel déle. Bylo třeba se tomu trochu věnovat, účastnili jsme se opakovaně přípravných jednání a společných dlouhých debat. Následně z nich jaksi logicky vzešla i nabídka o metodice přednášet. Ale, nepřeceňujme to, bylo to jen pár přednášek, nic velkého. Na Krajském soudě v Hradci Králové jsem ráda přednášela justičním čekatelům vedle metodiky také o soudcovské etice, přípravě a vedení jednání, snažila jsem se jim předat nějaké praktické zkušenosti pro práci s účastníky a tvorbu rozhodnutí.

Předpokládám, že na krajské úrovni ani neexistovala v Pardubicích senátní specializace na odškodňování nemajetkové újmy.

Ano, na pobočce v Pardubicích nebyla specializace na náhradu škody, jen pro dědické řízení a částečně pro opatrovnickou agendu, civilní oddělení pobočky není dostatečně personálně obsazeno pro větší uplatnění specializací. Náhradu za způsobenou nemajetkovou újmu jsem tak soudila, když mi byla náhodou přidělena rozvrhem

práce. Vždycky za tím byl nějaký příběh, z podstaty věci bohužel zpravidla ne moc veselý. To prostě tak u náhrady škody je.

Metodika nemá jen své zastánce a soudce, kteří ji aplikují. Je třeba přiznat, že má i v řadách soudců své kritiky. Jak by se dnes podle Vás soudilo, kdyby neexistovala?

Samozřejmě by se rozhodovalo i bez metodiky, proč ne? Neříkám, že by to bez ní nešlo a myslím si, že ti, kdo ji nepřijali za svou, soudí zkrátka tak, že se bez ní obejdou. Není podstatné, jestli je rozhodnutí opřeno o metodiku, ale jestli je dostatečně přesvědčivě odůvodněno. Nejde ale jen o soudní řízení, to je pouhá špička ledovce. Většina těch, kterým by metodika mohla a měla pomáhat, jsou lidé, kteří se díky ní dohodnou mimosoudně. Primárně by tedy měla sloužit k tomu, aby se k soudům mnohé věci ani nedostávaly. Měla by to být pomůcka pro pojišťovny, advokáty, kteří se náhradou újmy na zdraví zabývají, i pro škůdce a poškozené při jejich jednáních o náhradě újmy. Doufáme, že i s přispěním metodiky se většina náhrad před soud vůbec nedostane. Na internetové stránce www.datanu.cz je veřejnosti

přístupná kalkulačka, která každému umožní provést sice velmi hrubý a odborně nepodložený, ale přece jen odhad náhrady pro konkrétní újmu.

Nemohu mluvit za ostatní soudce a odhadovat, jak by při souzení bez metodiky postupovali nebo budou postupovat (pokud se ji rozhodnou nepoužít), ale já bych se snažila v daném řízení zjistit a hodnotit vlastně totéž, co bere v úvahu metodika. Tedy jaká újma na zdraví poškozeného z hlediska medicínského vznikla v příčinné souvislosti se škodní událostí, kdy se ustálil jeho zdravotní stav, jaký byl jeho zdravotní stav před poškozením, jaké jsou jeho přetrvávající obtíže, a to ve všech oblastech života člověka. Bez odborného lékařského posouzení existence a závažnosti újmy a posouzení, zda tvrzené obtíže odpovídají zjištěnému poškození zdraví bych se neobešla. Bez metodiky by se velmi těžko odůvodňovalo zejména rozhodnutí o výši bolestného. Jak u bolestného, tak u náhrady za ztížení společenského uplatnění by se samozřejmě soudní praxe postupně ustálila, zejména cestou judikatury Nejvyššího soudu a Ústavního soudu, to by ale trvalo několik let.

U hodnocení ztížení společenského uplatnění, ať s využitím metodiky nebo bez ní, je potřeba si především uvědomit, z čeho všeho se skládá každodenní život člověka a všechny tyto oblasti, činnosti a aktivity nahlédnout přes jednotlivé útrapy a obtíže, které poškozený má. Metodika je podle mého názoru v tomto směru velmi dobrým nástrojem, protože nabízí poměrně komplexní přehled aktivit a situací, v nichž se člověk může ocitnout a na které by jinak soud nemusel pomyslet.

A proto jsou v posledních letech semináře a školení k Metodice pro odškodňování nemajetkové újmy snad těmi nejčastěji pořádanými odbornými akcemi za účasti soudců Nejvyššího soudu?

Nejsem si tedy úplně jistá, jestli „nejčastěji pořádanými“, ale doufám, že soudcům soudů nižších stupňů, advokátům a znalcům pomáhají i naše školení, na kterých se jim k metodice snažíme dodat vysvětlující upřesňující informace. Co chci znovu zdůraznit, je doporučující povaha metodiky. Pokud se soudce rozhodne, že ji nevyužije, protože mu nevyhovuje, připadá mu nešikovná, něco mu v ní chybí, nebo se mu to jen z principu nelíbí, že jej snad někdo omezuje ve svobodném rozhodování, pochopitelně ji nemusí použít, je to jen pomůcka, která se nabízí. Když soudce takovou nabídku nepřijme, posoudí a rozhodně věc bez využití metodiky, a přesvědčivě a pečlivě své rozhodnutí odůvodní, tak by se mu nemělo stát, že by jeho rozhodnutí neobstálo s odůvodněním, že nepracoval s metodikou. Při využití metodiky pak není možný

ani druhý extrém, pokud by k tomu chtěl nějaký soudce přistoupit tak, že si řekne, fajn, mám metodiku, tady znalec mi „nasází procenta“, já k nim vezmu odpovídající výši odškodnění a dál se nestarám, to je též špatně. Při vysvětlování metodiky zdůrazňujeme, že hodnocení znalce je jen ta medicínská část, se kterou musí soud dále pracovat s přihlédnutím k individuálním okolnostem konkrétního případu.

Co je z Vašeho pohledu třeba nyní na metodice revidovat?

I když metodika vzešla z odborných diskuzí, se zapracováním mnoha konkrétních zkušeností z praxe, je jasné, že se bude dále vyvíjet, protože postupně budeme zjišťovat a již zjišťujeme, že něco bude třeba dopracovat, domyslet či vylepšit. To nepokládáme za problém, metodika je svého druhu otevřený systém. Od České lékařské společnosti J. E. Purkyně například vzešel podnět na úpravu části věnované bolestnému, protože se ukazuje, že některé bolestivé stavy by měly být hodnoceny přesněji nebo některé, na něž metodika zatím nepamatuje, by měly být doplněny. Specifické je posuzování zdravotního stavu u dětí, protože jejich organismus se stále vyvíjí. Metodika je prostě systém, který svým používáním v širší praxi ukazuje, kde může mít původní verze rezervy. A že takové rezervy být mohou, je zřejmé například i z nedávného nálezu sp. zn. II. ÚS 1564/20, v němž Ústavní soud vyjádřil potřebu vše, co obecné soudy nezahrnují pod náhradu bolestného či ztížení společenského uplatnění, jako například duševní útrapy způsobené psychickou újmu, odškodnit v rámci kategorie tzv. dalších nemajetkových újem, neboť je toho názoru, že metodika neumožňuje tyto újmy náležitě postihnout a odškodnit.

Nechci, aby příští otázka vyzněla lacině, ale často si veřejnost dělá legraci ze vzájemného soutěžení, ať už opravdového či jen hraného, mezi Pardubicemi a Hradcem Králové. Jak se Vám pracovalo na pardubické pobočce Krajského soudu v Hradci Králové?

Mezi mateřským soudem v Hradci Králové a pobočkou v Pardubicích jsem sama žádné projevy tohoto specifického „soutěžení“ dvou sousedních měst nevnímala, možná proto, že jsem měla dobré vztahy s kolegy v Hradci i Pardubicích. Žiju v Pardubicích, v roce 2002, kdy jsem šla ke Krajskému soudu v Hradci Králové na stáž, pobočka ještě ani neexistovala. Když byla v roce 2003 pobočka v Pardubicích vytvořena, tak nás, co jsme byli z Pardubic anebo měli bydliště i jižněji od Pardubic, predisponovali do nově vzniklé pobočky. Už jsem říkala, že si těžko zvykám na každou změnu, a v Hradci byla dobrá parta, ale naštěstí podobně jsme se přátelili i v Pardubicích. Šťastnou souhrou okolností v Pardubicích pracovali a pracují skvělí lidé. Mnoho z nich bych si troufla označit za velmi dobré přátele. A také je to mimořádně intelektuálně podnětné

Setkání v soukromí s bývalým předsedou Krajského soudu v Hradci Králové JUDr. Miroslavem Nyplem a místopředsedou JUDr. Aloisem Kovářem (muži v pozadí).

prostředí. Jsou to výborní právníci, klidně by tu, u Nejvyššího soudu, jeden vedle druhého mohli také soudit.

Kdo z bývalých kolegů Vás v minulosti zásadně ovlivnil, na koho ráda vzpomínáte?

Za tuhle otázku jsem opravdu ráda, i když se mi na ni v této chvíli neodpovídá lehce. Nedávno odešel bývalý předseda Krajského soudu JUDr. Miroslav Nypl, který mne po mateřské dovolené přijímal zpět do služby. S tehdejší místopředsedou JUDr. Aloisem Kovářem patřili k dnes již mizejícímu druhu klasických vzdělanců, gentlemanů, mužů velkého formátu, excelentních řečníků a právníků, a přitom soudců, kteří věděli, kde se nachází skutečný život. Velcí frajeři. Vždycky jsem je obdivovala, měla jsem je ráda, vážila jsem si jich a kdykoli jsem mohla, užívala jsem si jejich mimořádné inteligence, vtipu a životní moudrosti. Jsem vděčná za to, že jsem je mohla poznat a vzpomínám na ně často. S panem doktorem Kovářem jsem dosud v kontaktu, jeho rozhled, duševní schopnosti a suchý humor jsou výjimečné. Dlouhou dobu vedl evidenční senát Krajského soudu v Hradci

Králové s neuvěřitelnou schopností vyhmátnout významné rozhodnutí (včetně toho, že podle stylu poznal jednotlivé soudce okresních soudů, aniž se musel dívat kdo rozhodnutí vydal) a brilantně formulovat právní větu.

Chtěla jste být už odmala soudkyní, rozhodovat na civilním úseku soudu?

Někdy na gymnáziu jsem se rozhodla, že chci dále studovat práva a v průběhu praxi na právnické fakultě, což bylo v hlubokém socialismu, jsem musela vážit jiné věci, než bych vážila dneska. Na prokuraturu jsem za totality nechtěla, dělat podnikového právníka také ne, protože právo národního hospodářství mi nic neříkalo. Ani advokátkou jsem být nechtěla, vadila mi nutnost prosazovat zájem jedné ze stran, takže nakonec to všechno vyšlo právě tak, že jedině soudy budou to pravé. V roce 1987 jsem nastoupila jako čekatelka do Pardubic, během roku odešla na mateřskou dovolenou, kde jsem nakonec setrvala celkem 6 let. No a vrátila jsem se do kapitalismu. Byla jsem ráda, že ještě jako čekatelka jsem nemusela rovnou naskočit do rozjetého rychlíku

souzení a měla jsem ještě rok, abych se všechno znovu naučila, udělala justiční zkoušky.

Pokud přejdeme k Vaším koníčkům, Vaši kolegové mi prozradili, že jistě „vysypete z rukávu“ heslo ke vkladní knížce hraběte Nikolíče z cimrmanovské Hospody na mýtince.

Dobro je prisjetiti se da prividno prav put prema cilju predstavlja u stvari zavodljivo krivudanje. (úsměv)

A pamatujete si to hned ze dvou důvodů. Umíte srbochorvatsky a máte ráda Divadlo Járy Cimrmana. Jste nadšený cimrmanolog?

To taky, ale je to trochu jinak. Nemám žádné vyhraněné koníčky, jen hrozně ráda čtu. Vždycky, když mám volný čas, uchopím knihu. Pro mě je to velké odreagování, protože já se tím přesouvám do virtuálního světa, rovnou do příběhu. Opouštím tak všechno, co mě právě stresuje v reálném životě. Nebo, co mě nebaví, a kazí mi to právě náladu. Taky jsem se ale vždycky se zálibou věnovala rodině. Bydlíme v domě, takže se často realizuji na zahradě, když můžu, tak cestuju. Ráda se setkávám s přáteli, ráda jim připravím nějaké dobré jídlo. A když už bych nevěděla co, určitě bych si kreslila nebo malovala.

Soudce studuje v práci spousty textů, pak další stohy textů sepisuje ve formě odůvodnění a Vy si pak vezmete knihu, abyste se odreagovala?

Já vím, že je to zvláštní. Kazím si tím i oči. Mám ale příležitost se za pomoci imaginace posunout někam, kde mě to baví, kde mě to uvolní. Kromě jiných čtu ráda Terryho Pratchetta, a to je právě ten typ legrace, co mě strašně baví. Knížky, co čtu, musí vyzařovat pohodu, žádné náročné čtení, psychologické thillery, a podobně. Toho mám už dost ze soudních spisů. A stejné to mám i při návštěvě kina a sledování televize.

A sport? Je těžko představitelné, že jako manželka bývalého profesionálního hokejisty Pardubic relaxujete jen u knih anebo na zahrádce.

Rekreačnímu sportu se spolu samozřejmě věnujeme. Jezdíme s manželem spolu na běžkách, na sjezdovkách, na kole. Jezdíváme na kolečkových bruslích, v Pardubicích jsou pro to příhodné podmínky, i když dnes už je na cyklostezkách přecpáno. Vše ale jenom rekreačně. Na rozdíl od manžela jsem zcela nesportovní typ.

Děkuji Vám za rozhovor.

Ptal se Petr Tomíček

ROZHOVOR

MAREK CIGÁNEK

„Za chyby, i neúmyslné, se zkrátka platí dnes více, než v minulosti.“

JUDr. Marek Cigánek

JUDr. Marek Cigánek

- Vystudoval Právnickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně.
- Od roku 1987 působil jako justiční čekatel u Krajského soudu v Brně.
- V roce 1990 byl přidělen k výkonu funkce soudce, poté předsedy senátu, k Městskému soudu v Brně.
- Od roku 1993 působil jako soudce, poté i jako předseda senátu, u Krajského soudu v Brně.
- Ke dni 1. 1. 2021 byl natrvalo přeložen k Nejvyššímu soudu jako soudce občanskoprávního a obchodního kolegia.

Mnoho soudců Nejvyššího soudu řeší v souvislosti s trvalým přidělením dojíždění, ubytování v Brně. Při pohledu do Vašeho životopisu vidím, že to pro Vás jako pro člověka dlouhodobě spjatého s Brnem není problém. Naopak, vyznívá až kuriózně, že jste vystudoval Gymnázium na Slovanském náměstí, které je od budovy Nejvyššího soudu sotva pár stovek metrů, Právnická fakulta Masarykovy univerzity jakbysmet, Krajský soud v Brně, kde jste pracoval nepřetržitě od roku 1993, je sice situován na opačnou stranu, ale tím se jen uzavírá pomyslný kruh se středem v kanceláři, kterou si teď nyní zařizujete. Jak to vnímáte Vy?

Brno je malá loď, ale velký svět. Alespoň pro justici. Bylo mu přisouzeno postavení centra naší justice, a tak je přirozené a logické, že se takto většina soudců, co se tady narodila, v Brně vystudovala a začala tady soudit, jenom přesouvá mezi soudními institucemi, doslova se motáme mezi jednotlivými soudními budovami. (úsměv) Brňákům to vyhovuje, na druhou stranu jsou tady soudci, kterým Brno nevyhovovalo a proto i odešli. Vůbec se jim nedívám, pro všechny, kdo musí v Brně jen přespávat a své zázemí

mají ostovky kilometrů dál, to musí být velká zátěž. Na druhou stranu, Nejvyšší soud potřebuje soudce z celé republiky, aby se zaručila jeho kvalita.

Vy sám jste na Krajském soudě přemýšlel, že byste se jednou mohl stěhovat v rámci Brna i na Nejvyšší soud?

Nepřemýšlel. Lhal bych, že mi to v minulosti nikdy neproblesklo hlavou. Ale že bych o tom nějak usilovně přemýšlel anebo si dokonce naplánoval jako určitý profesní cíl, že někdy v roce 2020 postoupím na Nejvyšší soud, to určitě ne.

Kancelář jste zdědil po JUDr. Mojmiru Putnovi, odborníkovi na pracovní právo, který dříve také dlouho působil na Krajském soudě v Brně. Sice jste mě varoval, že ptát se na pomyslné předávání štafety v tomto případě může vyznít lacině, avšak já si tu příležitost nemohu nechat ujít. Jak tedy vnímáte osobnost Mojmiru Putny, kterému s koncem loňského roku kvůli věku zanikla funkce soudce?

Nehledejme v tom žádnou symboliku. Nejenže to vyznívá lacině, ale ona to není až tak pravda, že by se tady předávala nějaká štafeta. Myslím, že jsme oba úplně jiní. Mojmir Putna jsem si vždycky vážil jako odborníka, jako člověka, který mi hrozně pomohl, když jsem tu před dvěma lety nastoupil na stáž. Protože

příchod k Nejvyššímu soudu na stáž je jako hození do rybníka. Umíš plavat? – Tak plav!

Co pro Vás bylo nejtěžší?

Zorientovat se a najít si svoje místo. Co si budeme nalhávat, pokud soudíte na okrese anebo na kraji, postupem času vás skoro nic nedokáže překvapit. Potkáváte například léta stejné advokáty, i oni asi už tuší, co mohou od vás v jednací síni čekat, a mám ten dojem, že i jejich argumentace se hodně přizpůsobuje tomu, kterým soudcům je určena. Jak říkám, Brno je malá loď. – A najednou přijдете tady a všechno se řeší v globále, ten dvorek, vaše působitě a dosah vašich rozhodnutí, se najednou prudce rozroste. Vše se obrátí naruby, nevíte, s kým máte tu čest. Máte obavy, jak vás přijmou kolegové, nechcete být za hlupáka. V tomto mi Mojmir Putna pomohl, že jsem se jako úplný hlupák mezi velezkušenými kolegy necítil.

Vaše specializace je pracovní právo, na nižším stupni jste v posledních letech rozhodoval spíše o náhradách škody. Bylo pro Vás přiřazení do senátu, který rozhoduje především o pracovním právu, nějak překvapivé?

Soudím už od roku 1990 a za tu dobu jsem rozhodoval v mnoha agendách. Samozřejmě i pracovní právo. Na prvním stupni, kde specializace vůbec nebyly, jsem soudil jako každý snad

všechno. Pikantní bylo, že jsem na Městském soudě v Brně přebíral místo v senátu po JUDr. Ivě Brožové, když odcházela na Nejvyšší soud. A nepřenechala mi nic jednoduchého, co by mi kolegové mohli závidět. Tenkrát se tam věci rozvrhem práce rozdělovaly podle písmen abecedy jmen odpůrců – a já měl písmena od „Č“ po „H“. To mj. znamená veškeré žaloby vedené proti České republice. Takže průprava pro soudní praxi to byla naprosto dokonalá, jako hrom!

Abych se vrátil k původnímu tématu, prošel jsem naprosto vším. Rozhodoval jsem o exekucích, restitucích, náhradách škody. Specializace na náhradu škody byla značně všeobíjající. Byly tam třeba i regresy pojišťoven, a pracovní právo tam bylo „ukryté“. Takže specializaci jako takovou na pracovní právo jsem neměl, ale musel jsem ho umět. A to vlastně také proto, že jsem byl rozvrhem práce přiřazován k věcem, kdy byly naše pracovní senáty vyloučeny z projednávání, což nebyvalo až tak řídké.

Není Vám líto, že o náhradě škody nerozhodujete jako o hlavní své specializaci tady, u Nejvyššího soudu?

Upřímně řečeno, my i o náhradě škody rozhodujeme, asi tak v jedné pětině věcí. I v pracovně-právních vztazích jsou totiž spory o náhradu škody poměrně dost zahrnuté. Jinak plně respektuji, že každý soud potřebuje nové soudce přidělit především tam, kde to vyžaduje personální situace.

Napadá Vás z Vašeho předchozího působení některý ze zásadních, anebo z různých důvodů zajímavých, judikátů?

Naše senáty u Krajského soudu v Brně byly jedny z prvních, které začaly rozhodovat o opravdu velmi vysokých náhradách škody za těžké doživotní poškození zdraví. Pro laickou veřejnost bylo tehdy překvapením, že se začaly najednou přisuzovat poškozeným i částky přesahující i 10 milionů korun. Soudili jsme například odškodnění za trvalé následky způsobené při porodu. A pamatuji si, jak společnost s povděkem kvitovala, že se konečně našli soudci, kteří mají tu odvahu přiznávat poškozeným adekvátní odškodnění.

Od ledna platí další novela zákoníku práce. Nejčastěji se z ní citují ustanovení upravující nově poskytování dovolené. Z Vašeho pohledu, je v novele ještě něco důležitějšího, na co by se mělo upozornit a média to prozatím neudělala?

Poslední novelizaci chápu spíše jako technickou. Implementovala většinou různá evropská nařízení a směrnice. Je pochopitelné, že to měla udělat, ale jinak se více méně nestalo nic. Mě zklamala, protože neřeší problémy, na které soudci už dlouho upozorňují.

Co tedy v poslední novele zákoníku práce podle Vás chybí?

Určitě řešení jednoho letitého problému, který byl dokonce už předběžně vyřešen. Jedná se o situaci náhrady mzdy v případě

překážek v práci na straně zaměstnance nebo zaměstnavatele. To není zcela vyřešené, zvláště v situaci, kdy zaměstnanec ze zdravotních důvodů nemůže vykonávat práci, kterou doposud vykonával a má ji výslovně uvedenou v pracovní smlouvě. Často dochází k situaci, kdy zaměstnavatel spolu se zaměstnancem musí řešit, zvláště pokud jde už o dlouhodobou neschopnost k výkonu práce, jestli je ten handicap zapříčiněn nějakou nemocí z povolání nebo z obecného onemocnění, které s povoláním nemusí souviset. A nastává na poměrně dlouhou dobu patová situace. Zaměstnanec práci už dál nemůže dlouhodobě vykonávat ze zdravotních důvodů, zaměstnavatel mu tuto práci nemůže přidělit, jinou práci přitom pro něj nemá. Obě strany po sobě doslova bezradně koukají, nikdo nechce přijít o své peníze. – Ono to nakonec většinou skončí zjištěním, že vzniklé zdravotní omezení je či není v příčinné souvislosti s tím dřívějším pracovním zařazením. Ale to zjišťování trvá v našich podmínkách dlouho, půl roku i déle. A teď co? Má to ten zaměstnavatel platit i v období, kdy není jisté, jestli za to alespoň trochu může? Tohle mělo být už léta vyřešeno a není. Už v roce 2016 byla v Poslanecké sněmovně novela, která takovou situaci řešila, ale pořád někde leží, dodnes se ji nepodařilo schválit. Už je to pět let.

Proč některé novelizace zákoníku práce tak dlouho trvají, podle Vás?

Těžko se hledá konsensus, zvláště když jde o takto ožehavé věci, konkrétně o peníze. Jsou tady diametrálně odlišné zájmy zaměstnanců a zaměstnavatelů. Všechny návrhy na změnu zákona podléhají schválení tripartity. Zaměstnavatelé, odbory

a vláda se musí shodnout. Z logiky věci jde přitom každému z nich o něco jiného. Je škoda, když už se konsensu dosáhne, a dojde se k vládnímu návrhu zákona, že nakonec to úplně ztroskotá ještě v závěrečné fázi ve sněmovně. Já úplně vidím ty lidi, co na zákoně pracovali, jak tlačí sněmovnu – tak už to schvalte, ani nevíte, jak hodně práce nám to dalo, dojít k takovému kompromisu! A ono se to nakonec neschválí, ani za rok, ani za pět let. To už jsme měli mezitím minimálně jedny volby, jiné obsazení sněmovny, jiné vedení ministerstva práce a sociálních věcí, vyměnili se i předáci odborových svazů.

Objevují se ve specializacích, kterými jste se v posledních letech zabýval, nějaké nové trendy, myslím tím třeba typy sporů, ke kterým dříve nedocházelo? Nebo je vše principiálně stejné v pracovním právu či rozhodování o kompenzacích škod už dlouhou řadu let?

U škody se přiznávají mnohem vyšší částky, než v minulosti, to už jsme si říkali. Takovým trendem, pokud to takto nazýváte, může být stále častější přiznávání odškodnění také druhotným obětem, to znamená příbuzným poškozeného, kteří se také hlásí k odškodnění za způsobené útrapy. Částečně tomu napomohla judikatura, ale i některé nedávné novelizace. Obecně se rozrůstá okruh odškodňovaných osob a škůdce to přirozeně stojí čím dál více peněz. Za chyby, i neúmyslné, se zkrátka platí dnes více, než v minulosti.

Co čekáte nového v souvislosti s koronavirovou pandemií? Objeví se nějaké spory i v pracovně-právní rovině?

Předpokládám, že ano. Určitě koronavirová krize lidi trápí a zasahuje do všech oborů lidské činnosti. Z právního hlediska vidím také problém v posouzení, jestli je současný stav přechodný anebo máme počítat s tím, že se něco změnilo nadobro a máme k tomu takto přistupovat. A pokud to bude trvalejší, je třeba na to nějak systémově a legislativně reagovat? Mám obavu, že politici budou chtít reagovat překotněji, než je zdrávo. Pro přechodný stav nebo jev není změna legislativy často vůbec potřeba. Stejně složité jako schvalování pak může být za pár let rušení těchto právních norem. Každopádně, covid nás vyškolil, a když nebude covid, tak třeba přijde zase něco jiného. Stát s tím musí počítat a musí přijít s patřičnou reakcí, reagovat jen v režimu zákona o sociálním zabezpečení, nemocenským pojištěním, je na druhou stranu také málo. Mimochodem, v pracovně-právních vztazích nás už covid ovlivnil, více než mnohde jinde a většinou to šlo překvapivě lehce. Vzpomeňme si, jak rychle jsme si v rámci pracovního práva v praxi osvojili home office. Najednou to přišlo a všichni vidíme, že to má smysl.

Kdy jste se rozhodl pro povolání soudce?

No, nebylo to tak, že bych se narodil a řekl, že budu soudcem. Kdy

mě to poprvé napadlo, si nepamatuju, ale mám takovou soukromou teorii, že za to mohlo Gymnázium na Slovanském náměstí. To si i v 80. letech, když jsem tam studoval mezi roky 1979 až 1983, na rozdíl od ostatních gymnázií a středních škol, které měly tehdy za úkol se profilovat technicky a připravovat studenty na technické profese, zachovalo humanitního ducha, filozofické zaměření. V Brně bylo v té době právě proto výjimečné. Třeba se tam i tenkrát učila latina. Sice to na mě nezanechalo tehdy žádné následky (úsměv), ale formovalo to vztah k humanitním a společenským vědám. Zasluhu na tom samozřejmě měli i kvalitní pedagogové. Třeba výklad dějepisu, to bylo, jako když dnes sledujete Hru o trůny (úsměv). Učitelé dokázali zaujmout spoustou zajímavostí s odkazem na to, že letopočty přece najdeme v knížce! A tak bylo jaksi logické, že jsem si v návaznosti na to zvolil jako pokračování práva a někteří mí spolužáci taky, jiní zase další humanitní obory.

I na právnické fakultě jste měl štěstí na pedagogy?

Byl jsem například studentem profesora Jiřího Malenovského, který byl už tehdy v hluboké totalitě snad vizionářem, když nám říkal: „Učte se to mezinárodní právo, snažte se ho pochopit, abyste pak nebyli za blbce!“ On to snad věděl, v tom roce 1985 nebo 1986, co za pár let nastane. A já na něj často vzpomínám, i když tehdy ten jeho nešťastný, přísný přístup – a to je jen slabé slovo, naháněl strach... Hlavně kolegyně, slabší povahy, se bály na přednášky vůbec chodit. Ale možná právě proto nám ty vědomosti do hlavy nakonec vtloukl. Takže mít kliku na vyučující, bylo hodně důležité. Totalitní doba byla na nic, i to právo bylo jaksi na nic, tak aspoň těch lidí, co ho vyučovali, jste si mohl vážít. „Kliku na lidi“ jsem měl i dál, protože v začátcích u Městského soudu v Brně, kde jsem čekateloval, mi mentora dělal doktor Miloš Holeček. Dobře jsem ho tehdy poznal nejen z profesní, ale i lidské stránky, jako strašně hodného a milého člověka. Na skvělé lidi jako byl on se dobře vzpomíná.

Pojďme se na závěr zastavit ještě u Vašich koníčků. U čeho si od soudních spisů nejraději odpočínáte?

Strašně rád jezdím na kole. Ne jako sportovec, já se kochám. Připadám si často jako ve filmu Vesničko má středisková: „Pane doktore, vy jste se zase kochal!“ (úsměv) To mě charakterizuje. Jezdíme s kamarády na kola každým rokem, třeba na týden anebo čtrnáct dní. Naplánujeme trasu někde kolem vody, kolem řeky. Pomaličku, polehoučku, tam se koukneme, tam zastavíme – to je přece krása! Projeli jsme takhle i Sicílii, Sardinii, ale u nás v republice, tady je taky hrozně fajn. Baví mě už i samotná příprava, plánování. Už to je velké dobrodružství a zábava. Něco úplně jiného, než sedět nad soudními spisy.

Děkuji Vám za rozhovor.

Ptal se Petr Tomíček

ROZHOVOR

PAVEL GÖTH

„Soudce z nižšího stupně má pořád tendenci uchopovat přidělený spis z hlediska celkového hodnocení v něm obsažených důkazů, což se od nás u Nejvyššího soudu rozhodně neočekává“

Pavel Göth

JUDr. Pavel Göth

- Vystudoval Právnickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně.
- Od roku 1997 působil jako justiční čekatel.
- Od roku 2000 jako předseda senátu na Okresním soudu v Sokolově.
- Roce 2003 byl přeložen k výkonu funkce předsedy senátu k Městskému soudu v Brně.
- V roce 2009 se stal předsedou senátu Krajského soudu v Brně jako soudu prvního stupně.
- Od roku 2016 byl přeložen k výkonu funkce soudce k Vrchnímu soudu v Olomouci, kde od roku 2018 vykonával funkci předsedy senátu.
- 1. 1. 2021 natrvalo přeložen k Nejvyššímu soudu jako soudce trestního kolegia.

Pamatujete si na ten okamžik, kdy Vás napadlo, že byste rád pracoval jako soudce u Nejvyššího soudu? Pomýšlel jste vůbec na to, že přeložení k Nejvyššímu soudu by mohlo být jedním z Vašich profesních cílů?

Upřímně řečeno, samotného mě to nenapadlo nikdy. Poprvé jsem byl ze strany Nejvyššího soudu překvapivě osloven už někdy v roce 2015, kdy jsem se zvažoval, jestli mám natrvalo přejít z prvního stupně od Krajského soudu v Brně na Vrchní soud v Olomouci, kde jsem předtím působil na stáži. Najednou do toho přišla nabídka na stáž u Nejvyššího soudu. Asi proto, abych to své rozhodování o přeřazení do Olomouce neměl tak jednoduché (úsměv). Zvažoval jsem už tehdy obě varianty velice pečlivě, ale nakonec jsem se rozhodl, i na základě rozhovoru s profesorem Pavlem Šámalem, tehdejším předsedou Nejvyššího soudu, že mi nic neuteče, a že pokud upřednostním variantu mého přestupu do Olomouce, výhledově tu stáž u Nejvyššího soudu zrealizujeme. Pokud samozřejmě zájem ze strany Nejvyššího soudu bude trvat. Nakonec k tomu po několika letech skutečně došlo...

Mgr. Pavel Göth při jednom z pravidelných jednání soudců trestního kolegia Nejvyššího soudu.

Celou dobu jste trestním soudcem, nenapadlo Vás soudit něco jiného?

Určitě ne, já se k rozhodnutí věnovat se tomuto oboru dobral už v průběhu studia na právnické fakultě, zhruba někdy ve třetím, ve čtvrtém, ročníku. To už jsem si dostatečně osahal většinu základních právních odvětví a pocítil, že trestní právo je mi z hlediska budoucí profese nejbližší.

Co je na trestním právu hezkého?

Ve své podstatě na tom hezkého moc není, protože je to fenomén, který se zabývá trestnou činností, to znamená společensky vysoce nežádoucími jevy. Každý z nás trestních soudců se snaží s nimi bojovat. Věnujeme tomu veškerou svoji erudici. Byť z široké škály životních situací, které běžný člověk považuje za důležité, je toto právní odvětví jen určitou specifickou výsečí a například kolegové z civilního kolegia mají v tomto směru nepochybně mnohem širší záběr, myslím, že je zcela pochopitelné, proč je pro určitou část soudcovského stavu trestní právo atraktivní.

Nelákala Vás nikdy třeba ani advokacie?

Nikdy. Už na právnické fakultě jsem si určil, že chci jít za povoláním trestního soudce, být „nad“ stranami procesu. Tomu odpovídá i skutečnost, na kterou jste jistě narazil v mém životopisu,

že jsem začínal soudit na západě Čech, a ne v mém rodném kraji, na Brněnsku. Ucházel jsem se hned po vojenské základní službě o místo justičního čekatele, a když se mi to nepodařilo na jižní Moravě, musel jsem být schopen a ochoten za tím jít na druhý konec republiky. Proto jsem začínal jako soudce u Okresního soudu v Sokolově, po čekatelské praxi pod Krajským soudem v Plzni. Svým způsobem jsem tomu obětoval část soukromého života, ale bylo mi to vynahrazeno skvělými lidmi na pracovišti i mimo ně.

Pamatujete si na některou z prvních věcí, které jste soudil?

Už se to po těch letech stírá. Víím jen, že to byly zpočátku logicky jednodušší věci, menší krádeže a podobně. Hlavně se mi vybavuje, jak složitá byla první rozhodování v čele senátu, kdy je najednou vše na vašich bedrech, musíte sám zvládnout výsledky, které vás nikdo neučil, musíte myslet na spoustu věcí naráz, orientovat se v obsahu důkazů, orientovat se v trestním řádu a správně jej aplikovat, a přitom se na vás z různých stran snáší nejrůznější, nejméně očekávané a nejméně pravděpodobné, problémy související s projednáním věci. Než nějakou konkrétní věc, spíše mám zafixováno, jak silný to byl zážitek poprvé si v jednacím sále zkusit všechno sám za sebe.

Dovolu mi nyní otázku, kterou soudcům pokládám velice často a u Vás poprvé si troufám i odhadnout odpověď. Které soudní

Pavel Göth předsedající v roce 2008 u Městského soudu v Brně ve věci tzv. Kuřimské kauzy.

řízení Vám nejméně utkvělo v paměti? – Než odpovíte, musím připomenout, že na prvním stupni u Krajského soudu v Brně jste soudil jako předseda senátu takzvanou Kuřimskou kauzu. Na to se jistě nedá zapomenout. V té době jste byl možná i neznámějším trestním soudcem v České republice. Jak těžké bylo soudit právě takto mediálně exponovanou věc, plnou emocí, překvapivých zvrátů, v několika případech i veřejně známých jmen, a opravdu závažných skutků páchaných na dětech? Lidsky, jak těžké jste měl z toho spaní?

Obdobné dotazy jsem slýchal v té době často. Snažil jsem se už tehdy všechny přesvědčit o tom, že pro mě jako soudce ta věc nemůže z hlediska přístupu k rozhodování nijak vybočit ze standardních mechanismů, které v trestním řízení na 1. stupni fungují. Vidím i s odstupem času, kolik je okolo tohoto případu ještě dnes lidských emocí. Největší poptávka po dojmech, pocitech a informacích z řízení byla samozřejmě přímo v té době, kdy se věc projednávala, a to nejen ze strany médií, ale i obyčejných lidí. Tehdy jsem byl ale relativně citově rezistentnější, než dnes, neměl jsem sám ještě děti. Dneska už děti mám, desetiletá dvojčata, a říkám si, že můj osobní prožitek by byl za této situace asi intenzivnější.

Nenapadá Vás, s odstupem času, jak dnes aktéři Kuřimské kauzy žijí? Samozřejmě, ani Vy nemáte žádné oprávnění a možnosti to zjišťovat. Na druhou stranu jste jako senát svým rozhodováním jejich budoucnost, citový vývoj a vzájemné vztahy jistě na delší dobu zásadně ovlivnili.

Máte pravdu, možnost zjistit to, je po formální stránce naprosto minimální. Člověk se s okamžikem nabytím právní moci jednotlivých odsuzujících rozhodnutí dostává už mimo, není důvod, proč by měl být informován o následném vývoji. Nicméně, četl jsem si věci, které se objevovaly v médiích ještě několik let poté, a přirozeně mě zajímaly. Ta věc byla plná silných osobních příběhů, a to nejen poškozených, ale i některých obviněných...

Novináři Vás v souvislosti s Kuřimskou kauzou považují za velmi vstřícného soudce, který si je vědom určité „společenské informační poptávky“, a za zachování všech nutných pravidel spravedlivého procesu respektuje, že veřejnost chce být podrobně informována. Změnil jste se od té doby? K čemu, k jakým informacím, může soudce novináře pustit?

Pravdou je, že tehdy, bavíme se zhruba o roku 2008, tu problematiku vnímal každý poněkud jinak, než dnes. Nejen v soudcovském

stavu, ale obecně i veřejnost. Od té doby se pozvolna vyprofilovala určitá konkrétní pravidla, třeba judikatura Ústavního soudu hodnotící podjatost soudců na základě jejich mediálních vyjádření a podobně. Já si živě vybavuji, že jsem byl za některé „vstřícné“ procesní postupy při projednávání této věci i kritizován. Nicméně tím, pod jakým drobnohledem jsme tehdy byli, jsme se v senátu o to více snažili, aby vše bylo v souladu se zákonem a právy účastníků řízení. Pokud jsem se rozhodl o něčem média informovat, muselo to být na bázi korektnosti, vyjadřoval jsem se ryze k průběhu řízení, přesněji řečeno k tomu, co už máme za sebou, co nás čeká, jak budeme ve věci dál postupovat. Přirozeně jsme se museli velice důrazně vyvarovat jakýchkoli hodnotících soudů, abychom nemohli být nařčeni právě z podjatosti. Někteří naši kritici považovali za diskutabilní už i to, že jsme takzvaně v přímém přenosu vyhlášovali rozhodnutí. To znamená, že média, veřejnost, měla k dispozici tehdy doslova online výrok rozhodnutí, a samozřejmě i ty emoce, které to vyhlášení v jednacím sále doprovázely.

Jak vnímáte kvalitu redaktorů, kteří navštěvují soudní zasedání?

Nechci zobecňovat, mohu nejspíše jen pokračovat v hodnocení té konkrétní věci, kde jsem zaznamenal, že většina redakcí se chovala naprosto profesionálně. Například Česká televize, pro kterou jsem se vyjadřoval nejčastěji, skutečně byla po téhle stránce seriózním partnerem. Na čem jsme se domluvili, to dodržela. Co jsem se snažil lépe vysvětlit mimo kameru, mimo mikrofon, nikdo ze štábu nezneužil, naopak si to patřičně přebral a aplikoval při svých vstupech. Ano, byla tam i výjimka, problém s jednou nejmenovanou komerční televizí, která nám tehdy přes výslovný zákaz vynesla ven zvukový záznam jednání z jednacích síní. A na to jsme museli reagovat tím, že jsme iniciovali stížnost u Rady pro rozhlasové a televizní vysílání. Ta bohužel vyzněla do ztracena. Na základě této negativní zkušenosti, a na základě zkušenosti s určitými dezinterpretacemi, které se občas objevovaly, chápu, že někteří kolegové soudci nemají důvod k větší vstřícnosti vůči médiím.

Kuřimská kauza je případem, kdy byla trestná činnost páchána na dětech. Nyní se zdá, že se u Nejvyššího soudu budete naopak častěji setkávat s dětskou kriminalitou. Rozvrhem práce jste byl zařazen do senátu číslo 8 se specializací na trestnou činnost mladistvých. Je třeba vysvětlit, že samozřejmě tento senát řeší mnohem širší oblast trestního práva, nicméně všechny věci s danou specializací dostává přiděleny právě on.

Je to specializace, kterou jsem měl už kdysi přidělenou v rámci svého působení u Městského soudu v Brně. To už je dávno, někdy v období let 2008 - 2015, takže mi teď nezbyvá, než oprášit staré znalosti a vědomosti a patřičně je aktualizovat, především s ohledem na judikaturu a na novelizace zákona o soudnictví ve věcech

mládeže, abych své kolegyně v senátu doktorky Věru Kůrkovou a Miladu Šámalovou nezklamal. (Pozn. AEQUITAS – Mgr. Pavel Göth v senátu nahradil odbornou veřejností vysoce respektovaného trestního soudce JUDr. Jana Bláhu, kterému funkce soudce zanikla po 31. prosinci 2020 v souvislosti s dovršením věku 70 let).

Jaký máte názor na specializace? A jsou obory a věci, ve kterých byste určitě nechtěl rozhodovat?

Co bych určitě nechtěl, takovou otázku jsem doposud neměl důvod řešit, protože se mě na to nikdy takhle žádný z mých nadřízených neptal (úsměv). Jako předsedové senátů na jakékoli úrovni jsme byli vždy začleněni do rozvrhu práce, který sestavovalo vedení každého soudu na základě vlastního uvážení. Moje zkušenost z dosavadní praxe je navíc taková, že jsem většinou dostával přiděleno vlastně všechno, případně přednostně věci spadající pod specializaci drog a mladistvých.

A Váš názor na specializace?

Stále jsem v určitém základním pojetí odrážejícím praxi posledních zhruba deseti let jejich příznivcem a mám za to, že pozitivně ovlivní rychlost projednání i věcnou správnost rozhodnutí věci. Mám na mysli typicky specializaci, krom již uvedených mladistvých, na drogovou trestnou činnost v prvním stupni na okresních i krajských soudech, trestnou činnost v dopravě u okresních soudů a podobně. To jsou opravdu věci, kde je to namístě. Je třeba ale připomenout, jak se úvahy o specializacích postupem času neustále vyvíjejí, zaznamenali jsme i trend obecné soudy specializací spíše zbavovat v zájmu objektivizace trestního řízení. Zazněly názory vyšších soudů, že by specializované senáty být neměly. Je to individuální, já se ale domnívám, že by v určité rozumné míře určitě měly zůstat.

Jak Vám vyhovuje způsob práce na Nejvyšším soudu? Nechybí Vám jednacím síň?

(úsměv) V tomto ohledu musím přiznat, že je to hodně odlišné. Myslím, že přechod na nový způsob práce zaznamená každý nový soudce už od prvního dne, kdy přijde na stáž. Myšlenkové procesy při zpracování přiděleného trestního spisu jsou úplně jiné. Zvyknout si například na aplikaci zákonných kritérií dovolacího řízení, to vyžaduje pěkných pár týdnů adaptace! Soudce z nižšího stupně má z počátku pořád tendenci uchopovat ten spis z hlediska celkového hodnocení v něm obsažených důkazů, což se od nás u Nejvyššího soudu rozhodně, až na velmi specifické výjimky, neočekává. Nastává proto problém myšlenkově se přeorientovat jen na ty skutečné a uplatněné důvody dovolacího řízení a podle toho daný spis zpracovat.

Děkuji za rozhovor.

Ptal se Petr Tomíček

AEQUITAS

INTERNETOVÝ ČTVRTLETNÍK NEJVYŠŠÍHO SOUDU

V reakci na vládou vyhlášená protiepidemická opatření zahájil Nejvyšší soud ve středu 10. března za pomoci výjezdního týmu Zdravotního ústavu Brno povinné testování všech svých soudců a zaměstnanců. Ti jsou vzhledem k povinnosti absolvovat test alespoň jednou za 7 dní testováni každou středu přímo v budově Nejvyššího soudu. Otestovat není třeba všech zhruba 350 soudců a zaměstnanců, řada z nich prozatím test absolvovat nemusí, protože se tito lidé testují individuálně na jiných místech po celé České republice, pracují v režimu home office a v příštích sedmi dnech neplánují pracovat ze svých kanceláří. Další už nemoc prodělali v minulých 90 dnech a vztahuje se na ně tak výjimka z testování. Mobilní tým Zdravotního ústavu Brno dokáže otestovat najednou až 160 lidí, pro ostatní potřebné testování je Nejvyšší soud vybaven samotestovacími sadami ze státních hmotných rezerv, které zajistilo Ministerstvo spravedlnosti pro všechny soudy v České republice. Symbolicky se jako první nechal otestovat bezpečnostní ředitel soudu Antonín Uhlíř (na fotografii), který testování u Nejvyššího soudu koordinuje. Povinné testování soudců a zaměstnanců prozatím odhalilo jen jediný pozitivní nález viru SARS-Cov-2, od počátku pandemie v březnu loňského roku se postupně nakazilo a vyléčilo z nemoci COVID-19 více než 50 soudců a zaměstnanců Nejvyššího soudu.

ČTVRTLETNÍK NEJVYŠŠÍHO SOUDU - 1/2021

Verze: elektronická, formát PDF

Redakce: Mgr. Petr Tomíček – vedoucí redaktor, Mgr. Aleš Pavel, Bc. Monika Němcová

Fotografie:

Ing. Jiří Sláma, Mgr. Petr Tomíček, archiv Nejvyššího soudu, archiv KPR – Hana Brožková, archiv Ústavního soudu – Jan Symon, Jiří Salík Sláma, soukromý archiv prof. Jiřího Malenovského, soukromý archiv JUDr. Martiny Vršanské

Redakční rada:

předseda redakční rady JUDr. Petr Angyalossy, Ph.D., JUDr. Petr Šuk, JUDr. Jan Eliáš, Ph.D., JUDr. František Púry, Ph.D.

Grafické zpracování: Dominik Martin

Registrace: AEQUITAS ISSN 2570-572